

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ח' חשוון תשפ"ג | דף היומי בבלי: גדרים ח
דף היומי בהלכה: מסימן ס"א סעיף י"ב עד סעיף כ"א.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ט"ז 'ויש אנשים' עד פרק ט"ז 'ועצה נכונה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער התשובה פרק ו סוף פרק ו

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

רמז שמימי באמצע הרחוב בבני ברק | האלמוני שקיבל 'שישי' | שאלו את מרן הגר"ח זצ"ל: אחד כל הזמן כועס, האם לפנות לטיפול? | 2518

פרשת השבוע

**"מיהו היהודי הזה? מדוע אינו עומד ב'מזרח'?"
מראהו כבן ששים, אך מלא כוח, רעננות, תנועותיו
מזורזות ועם כל מתינותו המרץ ניכר בו. בכלל, על
פניו פרושה אצילות... עד מהרה נתגלה הסוד..."**

פניני עובדות על גדולי ישראל בעת שערכו גלות

אמר לו הגר"א: 'אני עשיתי גלות והתחרטתי'. לא ניכנס כאן לסיבות מדוע הוא התחרט, ודאי שעצם הגלות הינה דבר טוב, אלא שהיו כמה דברים מסביב שהפריעו לו בתלמודו. ענה לו הגר"ח מוולוז'ין תשובה עמוקה עד מאוד: 'גם אני אעשה ואתחרט!...' מכאן למדו רבים מבעלי המוסר יסוד גדול. כי בפשטות קשה להבין מדוע לא ילמד התלמיד מכישלונו של רבו? אבל לאמתו של דבר, מונח בדברי הגר"ח מוולוז'ין יסוד עמוק וחשוב, והוא, כי ודאי שהגר"א עשה והתחרט, אבל מעצם העשייה וההתחרטות על העשייה הוא גם קנה קניין מסוים. רצה אפוא הגר"ח גם הוא לחזור על המהלך של "שבע יפול צדיק", כדי להגיע אחרי כן לבחינה של "וקם"...

כאמור, תקופת גלותו של הגר"א לא ידועה לאיש, מה עשה בתקופה זו ולהיכן נדד. סיפור אחד נותר לפליטה - אותו היה מספר מרן בעל 'חפץ חיים' זי"ע והביאו בסוף ספרו 'שם עולם': כשהגר"א קיבל על עצמו עריכת גלות, שכר עגלה אצל עגלון ישראל. באחד הימים סר הסוס בהליכתו מן הדרך ודרס ערוגות שהיו בצד הדרך והיו שייכות לנכרי. הגוי שראה זאת מרחוק, רץ לעגלה כדי להכות את הגר"א שישב בתוכה, והיה בדעתו של

לך לך מארצך

לאחר חתונתו יצא הגר"א זי"ע לגלות כמנהג הרבה צדיקים באותן שנים, בה התהלך בעילום שמו על מנת שלא לקבל כבוד, מפני שכבר נודע בעולם כעילוי וגאון. הגר"א היה נע ונד בכמה מערי פולין וגרמניה, ולמרות שבא ויצא בקהילות בלי להזדהות, חשו מארחיו כי לפנייהם אישיות תורנית מיוחדת בלמדנותה ובמידותיה.

על תקופה זו בחייו נקשרו כמה וכמה אגדות וקשה לקבוע מה אמת ומה דמיון בהן. מעשה מופלא ועמוק עד מאוד על התייחסותו של הגר"א עצמו לגלותו הפרטית, ניתן ללמוד מהמעשה הבא: כשחזר הגר"א מהגלות, לאחר תקופה מסוימת, ישב לפניו תלמידו הגה"ק רבי חיים מוולוז'ין זי"ע. הוא בא להתייעץ עמו האם לערוך גלות, שכן ידוע מהספרים הקדושים, שיהודי צריך להשתתף בצער השכינה אשר נמצאת בגלות - 'כל מקום שגלו ישראל שכינה עימם' (מגילה כט.), כל זמן שאין לנו בית המקדש, השכינה הק' בגלות. ביקש אפוא גם הגר"ח מוולוז'ין לנהוג כמנהג רבו ולערוך לעצמו גלות, כמו שהרבה צדיקים נהגו.

בו. בכלל פרושה על כל פניו אצילות, שלווה ואורה.
"עד מהרה נתגלה הסוד: זהו בעל 'חפץ חיים'... בבית המדרש
הרגישו כי על יהודי זה שרוי רוח עילאה, מין כתר כהונה, לאו
דווקא משום שהיה כהן - כי יש לו משהו מן הכהונה ומן הקדושה
בכל הליכותיו..."

האלמוני שקיבל שישי

כבוד בניו של הרה"ק בעל 'אמרי נועם' ז"ע מדזיקוב, היה
הצדיק המופלא רבי נפתלי חיים מדז'יקוב ז"ע. כל ימיו היה
חי תחת הסתר ובדידות, שביליו במים רבים ועקבותיו לא נודעו
לאיש. למרות שלפי גינוני הרבנות, היה צריך לרשת את אביו
שנפטר בשנת תרל"ז בדז'יקוב, לא אבה להיות רב, והעדיף לנדוד
ממקום למקום ולערוך גלות כשהוא מסתיר את זהותו האמיתית.
מספרים שכשהיה בא לאיזו עיירה, לא רצה ללון אצל רב העיר
והלך ללון אצל אופה או אצל איש פשוט. כשעזב את העיירה, היה
רושם רק 'נ"ח בן דבורה', ראשי תיבות הם נפתלי חיים.
תמיד אהב רבי נפתלי חיים להיות מוסתר מעיני הבריות ולא
להיחשף ברבים, אך פעם אחת ויחידה אירע שנחשפה זהותו
האמיתית והדבר הפריע לו מאוד מאוד. היה זה כשהגיע פעם
לאחת העיירות לשבת אחת, שם התגורר אחד הצדיקים הגדולים
שהיה נוהג בעצמו לקרוא בתורה וגם היה קורא לעליות לתורה.
הרה"ק הנ"ל הרגיש ברוח קודשו שהאורח היושב מאחורי
התנור הינו בן קדושים, וכשהגיע לעליית שישי קרא בקול גדול:
'עמוד מורה מורנו רבי נפתלי חיים בן מורה מורנו רבי מאיר'. כל
המתפללים נדהמו לראות איך מאחורי התנור יוצא עני בלבוש
קרוע ובלוי ועולה לתורה בעלייה חשובה זו.
כשסיים את הקריאה, אמר רבי נפתלי חיים לצדיק הנ"ל: "אני
לא מוחל לכם בזה ובבא', ומיד במוצ"ש עזב את העיר כואב על
כך שחשפו את זהותו בשער בת רבים.
(מתוך מאמרו של הרב יוסף מאיר האס, המבשר)

הגר"א לענות לו, שהוא אינו הפושע בזה, כי אם העגלון הוא זה
שפשע בכך שלא שמר על בהמתו כראוי, אך התחזק ולא ענה לו
דבר. אח"כ אמר הגר"א, שאילו היה עונה לנכרי שהעגלון אשם,
היה נכנס לכלל מלשין ומוסר, והיה מוכרח אח"כ להתגלגל ולבוא
עבור זה לעוה"ז בתור כלב נובח ולא היה מועיל לו להצילו מזה
לא תורתו ולא מצוותיו...

"עד מהרה התגלה הסוד"

כשהתחיל החפץ חיים להוציא את ספריו, היה מסבב בעצמו
בין העיירות ומוכר את ספריו, בתור משולח אשר שמו לא נודע
שבו למכור ספרים של אחד שחיברם וביקש ממנו לסייע לו
במכירתם. מעשיות לאין ספור מסופרות אודותיו מאותם הימים,
הנהגות קודש ייחודיות שאפיינו את מידת צדקותו של המשלוח
המסתורי שרק לאחר זמן נודע כי הוא לא אחר מאשר רבן של
ישראל מרן ה'חפץ חיים'.
משראה ה'חפץ חיים' כי בערים הסמוכות לראדן כבר נודע
לכמה כי הנו מחבר הספרים 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון',
ולאחרים שטרם יודעים לייחסו אל ספרו, ידועה העובדה כי
מחברם של ספרים אלו מתגורר בראדן השכנה, היה מציג עצמו
בנסיעותיו לערים הרחוקות, בתור איש זשעטיל, העיר בה נולד
ובילה את שנות ילדותו.
בביטאון 'ההד' (חשון תרצ"ד) מתאר הרב מאיר ברלין ז"ל איך
פגש את ה'חפץ חיים' לראשונה בשנת תרנ"ג בביהמ"ד של חברת
ש"ס הליטאית שבוורשה:
"...באחד הימים בבוקר נראה שם יהודי גוף והוא עומד מאחורי
הבימה ומתפלל תפילתו בנחת, בנעימה, בשקט ובכוונה עצומה.
ליד אותו יהודי אורח מונחת חבילה של ספרים. מיהו היהודי
הזה? מחבר? מפני מה אין הוא עומד בכותל המזרח? ושמה הוא
מוכר ספרים? אין חזותו כך. מראהו כיהודי בן ששים, אך מלא
כוח. פניו רעננים, התנועות מזוזות, ועם כל מתינותו המרץ ניכר

על דא ועל הא

**כשסיים הבחור את הפלפול, אמר לו 'המחותן'
המיועד: "יפה מאוד, ומה לומדים עכשיו בישיבה?"
הבחור, שבימים האחרונים היה שקוע לגמרי בהכנת
הפלפול, נבהל והחל לדפדף בגמרא אנה ואנה...**

כ"ק אדמו"ר מתולדות משה שליט"א על כח התורה, ועל הרצון וההשקעה בלימוד התורה

דורינו, ואכן זכינו לשמוע דברים נפלאים ומרוממים לעורר ולחזק
את השומעים והקוראים לאביהם שבשמים.
את דבריו פותח האדמו"ר בחיזוק נפלא לבחורים שלעתים
נכשלים במבחנים, למרות שלמדו היטב והתכוונו כראוי...
"לא פעם קורה שבחור מתכוון היטב למבחן וכדו', ולומד את

יוחנן וסרמן

עם פתיחת הזמן חורף הבעל"ט בהיכלי הישיבות הקדושות,
כשאלפי בחורי הישיבות חוזרים ללימודם עם כוחות מחודשים
ורעננים ספוגים במטען רוחני שקיבלו וקנו בירח האיתנים, פנינו
אל כ"ק האדמו"ר מ'תולדות משה' שליט"א מגדולי משפיעי

יתברך ללא שום חשבונות צדדים, ובלי שום טובת הנאה, שבכוחה לבקוע ריקיעים, והיא דבר נצחי שאינה בטלה לעולם.

"וזאת יש לדעת, שהעיקר הוא ההשקעה והרצון האמיתי להצליח בלימוד התורה, כעין מה שמעתי מפיו של ראש ישיבה בלוס אנג'לס סיפור נפלא.

"היה זה לפני שבנו בכורו נכנס לעול תורה ומצות, והוא נסע עם בנו לארץ ישראל לקבל ברכות מגדולי הדור.

"כאשר הגיע לבית מדרשו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שאז כבר הוערך גילו ליותר מתשעים ושתים שנה, ובדיקו אז נעמדו שם להתפלל תפילת מנחה, עמד בנו בחור הבר-מצוה על יד הרב, והתבונן בו איך הוא מתפלל שמונה עשרה.

"לאחר התפילה סיפר לאביו, שהבחין כי בכל תפילת השמו"ע לא זו הרב אף כמלוא נימה, ואף לא שמע ממנו מאומה, אלא שכאשר הגיע למילים 'פתח ליבי בתורתך' שבסוף התפילה, בטרם פסע לאחוריו, רק אז נתלהב לפתע באמרו מילים אלו המדברות על לימוד התורה...

"אז הבנתי מה זה נקרא רצון אמיתי, השלים ראש הישיבה את דבריו", כי הרי יהודי גדול זה שזכה לדעת את כל הש"ס כולו ישר והפוך יחד עם כל ד' חלקי שו"ע, כולל כל ספרי הראשונים והאחרונים, ובקי נפלא בכל התורה כולה, עדיין עומד ומתחנן לה' שיפתח לבו בתורתו. הלא דבר הוא! ואכן כשרוצים באמת, אז בוודאי התפילות פועלות את חלקן".

"וכיצד מגיעים לרצון החזק? על ידי התבוננות בחשיבות הדבר ובאמיתתם, וכל מה שמשיג האדם יותר את החשיבות שבהם אז התוצאות הם בהתאם, וזאת על ידי התבוננות בחשיבותם, ואסביר את דברי על ידי עובדא נפלאה שגם זה נוגע רבות לבחורי הישיבות כאשר הם נמצאים בישיבות.

"בהיותי פעם בחו"ל התבקשתי לבקר בתלמוד תורה שם ולבחון את מצב התלמידים, סיפר לי אחד המחנכים כי לפני זמן מה העלה שאלה לפני תלמידי שיחשוב כל אחד כמה שנים ברצונו לחיות בעולם, ולמחרת יבואו עם תשובה...

"ויהי למחרת אחרי שכל אחד השיב את תשובתו, אמר להם עצתי הפשוטה לכם לזכות לחיים ארוכים היא שתכבדו את הוריים, כנאמר בתורה [שמות כ יב] כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך.

"לא חלפו ימים מועטים וכמה מהורי התלמידים פנו אל אותו מלמד בזה אחר זה בתמיהה רבתי לאמר, כיצד הצלחת לחולל מהפיכה כה כבירה בביתנו, מהו הסוד שעל ידו גרמת שבנו יכבד אותנו במידה מרובה כאשר כל העת הוא מבקש ומשתוקק מה עוד ניתן לעזור בבית. אכן, חכמתו עמדה לו בזה שהציע לפניהם מצוה זאת בצורה של שאלה שעוררה בקרבם את הסקרנות והתשוקה, ולאחר שקיבלו התשובה התעוררו לקיימה בהידור וברצון".

הסוגיא כמה וכמה פעמים, אבל בסופו של דבר שואלים אותו שאלה ממקום שהוא לא ציפה לו ובסגנון שאינו רגיל אליו, והוא נכשל מה שכמובן גורם עגמת נפש גדולה ותסכול גדול. על כך אני רוצה לספר מעשה נפלא שאירע לפני כעשרים שנה בערך.

"היה המעשה עם בחור בגיל השידוכין שהלך להיפגש עם ה'מחותן' המיועד, ולשם כך הכין 'פשטל' נאה על סוגיא של 'חצי שיעור'. וכאשר דיבר עמו אכן הציע לפניו את הפשטל באריכות, אך כשסיים אמר לו המחותן, יפה ונעים, אבל מה לומדים עכשיו בישיבה? ואז נבהל הבחור שבימים האחרונים היה שקוע כל כולו בהכנת ה'פשטל' והתחיל לדפדף בגמרא לכאן ולכאן כמי שאינו יודע במאי קא עסקינן, וכמובן שהשידוך ירד מעל הפרק..."

"כשמע זאת הבחור, היסב לו הדבר עגמת נפש גדולה, ולא היה יכול להירגע כלל, מאחר שטען כי חזר על הפשטל מאה פעמים ויותר, וכיצד זה לא הצליח להביא הדבר לידי גמר טוב?, אך אחד הרמ"ם בישיבה חזקו ועודדו לבל יפול ברוחו ולא ידאג, כי שום דבר אינו הולך לריק, ובפרט שהרי בין כך למדת ועסקת בתורה.

"ואכן לא עבר זמן רב, עד שדברו לו נכבדות שידוך אחר, נו... החכם עיניו בראשו ושוב יגע והכין את עצמו כדבעי, לדעת היטב מה שלומדים כעת בישיבה. וחזר על שני דפים גמ' רש"י ותוס' ועוד, וכך ישב והגה כמה לילות כמעט ברציפות, עד אשר ידע את כל דברי הסוגיא על בוריה הדק היטב.

"אך רבות מחשבות בלב איש. ואבי המדוברת של שידוך זה חשב לעצמו טרם הפגישה, כיצד זה אדע שהוא באמת ת"ח? הלא על מה שלומד בישיבה ודאי חזר ולמד היטב, בכדי שאני אתרשם ממנו שהוא אכן יודע היטב ללמוד, ולכן כדאי שאכין לעצמי איזה סוגיא ידועה בש"ס, ונראה אם יש לו בקיאות גם ביתר המסכתות בש"ס, והוא - אבי המדוברת למד באותה עת את הסוגיא של 'חצי שיעור'..."

"וכך הוה, שהתחיל לדבר עמו בסוגיא זו, באומרו: למדת השבוע סוגיא נאה זו, ואני כבר הופך בדעתי זה זמן ועידן, בטעם הדבר, למה חצי שיעור אסור, אי משום דחזי לאיצטרופי, או דילפינן מכל חלב לרבות חצי שיעור [יומא עד]. והנפקא מיניה ביניהם וכו' וכו',

"והבחור פתח את פיו בחכמה, והתחיל לפלפל בסוגיא זו בשליטה מעוררת התפעלות, והלה יצא ליבו מרוב התרגשות, איך זה שבחור שלומד כעת בישיבה סוגיא פלונית יכול לשלוט בכמות ובאיכות ולישא וליתן בחוכמה גם בסוגיא אחרת כזקן ורגיל, והתפעל מאוד מגדלותו בתורה ובשיטות הראשונים, וכבר חשב שהוא ש"ס בחור... שהרי בעצם הוא לומד בכלל מסכת אחרת לגמרי... וכמובן ששידוך זה נגמר בכי טוב בשעה טובה ומוצלחת.

"ואחרי ככלות הרעש והצלצולים, ישב הבחור והתבונן בנפלאות ה' עמו, כי ראה בעיניו שהסוגיא שלמד אז ביגיעה עצומה היא זו שעמדה לו לעזר בשעת הצורך. וזה מוסר השכל גדול בשבילנו, ששום דבר אינו הולך לריק, על אף שלא רואים את זה בחוש כל פעם, ובפרט מצוה שהאדם עושה למען כבודו

דהיינו לעסוק ולהתעמק בתורה בכל ליבו. וכדרך שפירשנו דברי חז"ל [יומא כא.] עומדין צפופים ומשתחיים רווחים, שלכתחילה נראין הדברים קשים ודחוקים, אמנם כשכבר התחיל העבודה ומשתחיים, אז רואים שבאמת מרווחים וקלים הם.

ובכן כאשר אנו ניצבים עכשיו בעת פתיחת הזמן, עלינו לעמוד ולהתבונן היטב, מהו רצון הבורא מאיתנו, וזאת ברור לנו היטב כי רצונו וחפצו שנלמד ונעסוק בדברי תורתו הקדושה בהתמדה גדולה, ועל כן יש לכל אחד להיות משקיע כל כולו - ראשו ולבו בלימוד התורה, עד שיזכה להגיע לדרגה כזאת אשר נפשו תתלהט ותתלהב מהתורה ביותר, באופן שיקשה עליו הפרידה ממנה, שלא יהיה אפשר לו לזוז מהגמ' והשו"ע, ולו לשעה קלה. וכמו שמצינו אצל יעקב אבינו שהיה יושב ולומד תורה באופן כזה ממש, כמו שנאמר: 'וַיַּעֲקֹב אִישׁ יָשֵׁב אֲהָלִים' [בראשית כה, כז] כלומר, שהיה יושב כל כולו באוהלה של תורה ולא מש מתוכו כלל, וכן נאמר שם: 'וַיִּשְׁכַּב בְּמִקוֹם הַהוּא' [כח, יא], ופירש"י: לשון מיעוט באותו מקום שכב, אבל באותו י"ד השנים ששימש בבית עבר לא שכב בלילה, כיון שהיה עוסק בתורה.

וגם לזאת צריך כל בחור ובחור בישיבה שישים מגמתו ותקותו, לבקש רחמים מה' הטוב שיפתח ליבו בתורה, שייפתח לו מעיינות החכמה ויוכל לגדול ולהצליח בשאיפות גדולות. וכשמגיעים למילים האלו בתפילה 'פתח ליבי בתורתך', יעצור קמעא ויבקש לה' בתחנונים שיפתח ליבו בתורה ושיצליח לעלות 'מעלה מעלה', ובוודאי אלאחר זמן יראה הצלחות גדולות באם רק ישב וילמד בהתמדה גדולה ובמרובה כמו שאמרנו לעיל. וכך הייתי נוהג בעודי בחור צעיר לימים, שהרביתי תמיד בתפילה לזכות ליראה ולאהבה את השם ולהצליח בתורה הק' מעלה מעלה. ותפילה היוצא מלב טהור מוכרח היא שיעשה תוצאות חיובית שיביא הצלחות.

הרה"ק מראפשיץ ראה יהודי אחד שבוכה בעת אמירת 'אהבה רבה' כמבקש "ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל". בא הרבי עם גמרא פתוחה אל אותו אחד, ואמר לו "אצל הקב"ה כבר פעלת! הוא מסכים!!! אבל עכשיו צריכים גם ללמוד... תתחיל ללמוד ואז תצליח".

אנחנו חייבים לנטוע בליבנו המסר הזה כי ההצלחה מגיע אחרי קושי ועבודה. כל סוגי הצלחת האדם באיזה סוג שיהיה נעשה על ידי רצינות העבודה כמו שכתוב בזהר הק' היצר נקרא 'חינם' הוא מגיע אליך עד הבית להציע את סחורתו ואינך צריך אפי' לשלם לו... אבל לקנות רוחניות- קדושה ויראת שמים - את זה אפשר לקנות רק על ידי יגיעה ומסירות.

יש תופעה אצל בחורים שאומרים לעצמם אם היה לי זה או זה הייתי יכול להתעמק בתורה, אבל כעת יש לי הרבה דאגות ובעיות ואני לא יכול ללמוד במצב הזה. על זה אמרו חז"ל "אל תאמר כשאפנה אשנה".

אמר אחד מהגדולים שבהיותו בגיל בר מצוה ברח מביתו מהקומוניסטים מרוסיה, וכך הלך שנים בגלות בעירום ובחוסר כל, במקום שישן בלילה אחד לא ישן בלילה שני, שהיה לו בעצם תעודת פטור מלימוד התורה ממה שעבר עליו משנים שעברו, אבל בכל זאת היה נשאר עם הארץ, ואדרבה התורה שנקנתה לו באף עמדה לו, כמו כן יש המתלוננים שאינם מרגישים סיפוק בלימוד, התשובה היא שאכן תחילתו קשה אבל סופו מתוק, וכדברי הגמ' אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה.

ואת זאת כדאי לדעת, שעל אף שבתחילת הלימוד זה נראה קשה ומר, מאחר שצריך לעמול ולהתייגע רבות עד אשר משיגים ומבינים את הדברים כראוי, מכל מקום אח"כ זה נהפך להיות נעים ומתוק, וכל שעל האדם לעשות הוא אותה פעולה ראשונה,

סגולות וישועות

שאלו את מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל: אחד כל הזמן כועס, האם לפנות לטיפול? מרן השיב: "שילמד מסכת מנחות וינוח הכעס"

עצות מגדולי ישראל להתמודדות עם מידת הכעס

הגאון הצדיק רבי בנימין ראבינאוויטץ זצוק"ל היה מייעץ עצה נפלאה (ופשוטה) להתרפא ממידת הכעס: להיזהר בעת האוכל ללעוס היטב היטב את מה שאוכלים. והסביר ביאור פעולת העצה, והוא: כי בכדי שיהיה האוכל מוכן עבור המעייים לעכלם ולעבדם כראוי, ברא הקב"ה לאדם שיניים

הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע ייעץ לאחד שהתלונן לפניו שהוא לקוי במידת הכעס והוא מתרגז על כל דבר, שילך להתפלל בבית הכנסת קארלין ויתפלל כמנהגם ויוציא כל מרצו בצעקה בתפילה ועל ידי כך לא יבוא עוד לכעס. ועצה זו כבר יעץ הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע, שמי שיש לו מידה זו יתפלל בקול ובהתלהבות ושם יוציא רתיחתו ותבערת דמו. (המבשר תורני)

ופעם אמר גם שמי שנזהר בזה ללעוס היטב כנ"ל, אזי כשירצה לעמול על עצמו ולשבר מידת הכעס שלו אזי זה קל לו הדבר הרבה (ונתן הסבר לדבר). [ובאמת גם ללא עניין הכעס ועצבנות, פשוט בכדי להיות בריא צריכים (לעשות כפי שברא אותנו הבורא ו) ללעוס היטב את מה שאוכלים. ואופן הלעיסה הנכונה כבר פירש הרב יחזקאל אסחייק בטוב טעם ודעת, בספריו הנחוצים והמועילים]. (סגולות חכמי וצדיקי דור אחרון [כת"י]; הובא בהמבשר תורני)

שאלו את מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל: אחד כל הזמן כועס, האם לפנות לטיפול? מרן השיב: שילמד מסכת מנחות וינוח הכעס (דברי שיח - מרשימות אחד מבני המשפחה)

טוחנות שילעסו ויטחנו היטב את האוכל (ובפרט אוכל קשה), ובנוסף לכך הפליא ה' לעשות כי בעת הלעיסה מפריש הלשון רוק מיוחד המכיל אנזימים העוזרים לפירוק המאכל, ורק כך כאשר האוכל טחון היטב וכראוי לפני הבליעה, המעיים יכולים לעשות פעולתם כראוי ובנחת לחלק לכל האברים האוכל המינרלים והוויטמינים הצריכים להם וכו'. אבל כאשר אין לועסים את האוכל מספיק ונשאר האוכל לא טחון כראוי וגם אין בהם הכוח מספיק של הרוק, הלא אין לאברים הפנימיים הכוח של השיניים, והם צריכים לעבוד הרבה יותר מכוחם, ומזה נעשה האדם עצבני ואינו יודע מה נעשה אתן ולמה הוא כ"כ עצבני. אך כאשר ייזהר אדם ללעוס היטב, אזי עד שבוע שבועיים יסור כשבעים-שבעים וחמישה אחוז מהעצבנות, וישאר רק חלק הכעס שיש לו בטבעו, וזה תלוי כל א' כפי טבעו, יש שנשאר 30 אחוז, יש שנשאר להם 25 אחוז ויש שנשאר רק 20 אחוז (ועל זה קל הרבה יותר להתגבר).

פרשת השבוע

בביקורו בארץ התהלך הרב א' בכמה ערים, ובין השאר בבני-ברק שבאותם ימים הייתה מושבה קטנה. בעודו צועד באחד הרחובות, צד את עיניו דף מודפס שנח על הקרקע, מכוסה ברובו בחול...

היהודי שקיבל רמז מהשמים - "לך לך מארצך..."

המחבר שמע את הסיפור מנכדו של בעל המעשה, והוא מביא גם סיפור נוסף שהתרחש בהקשר עם הפסוק הנ"ל:

בחור מבוגר שבמשך שנים ארוכות התקשה במציאת שידוך מפאת בעיה מסוימת שהייתה לו, הגיע ממקום מגוריו בחו"ל לארץ ישראל מתוך תקווה למצוא כאן את זיווגו. אולם גם בארץ לא זכה בישועה. הוא פנה לאחד מגדולי התורה שיערוך לו את גורל הגר"א. הפסוק שעלה בגורל היה: "ויאמר ד' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה".

בהתאם לצו 'לך לך' עזב הבחור את הארץ וחזר לחו"ל. כעבור תקופה קצרה מאוד חזרה הצעת שידוך שעסקו בה כבר בעבר הרחוק אולם בשעתו ירדה מן הפרק, והפעם הסתיים העניין בכי טוב. הוא הקים בית לתפארת ממנו הוא רווה נחת עד עצם היום הזה.

שני הסיפורים דומים, אך שונים במהותם. בסיפור הראשון מדובר בבן חו"ל שהסתפק אם לעלות לארץ ישראל, וכאשר גילה את הפסוק "לך לך מארצך אל הארץ אשר אראך" ראה בכך רמז ברור לעלות לארץ. אך בסיפור השני הרי מדובר בבחור שהתגורר בארץ, כיצד הוא למד מן הפסוק "לך לך מארצך אל הארץ אשר אראך" שעליו לנהוג היפך משמעות הכתוב, לעזוב את ארץ ישראל ולעקור לחו"ל?

הסיפור התרחש שנים אחדות לפני פרק מאורעות השואה. הרב א' שהתגורר באירופה ביקר בארץ ישראל במטרה לבחון עלייה לארץ. לא הייתה לו סיבה כלכלית לנקוט בצעד זה, שכן מדובר היה באדם מבוסס מבחינה פיננסית במקומו ובארצו. השיקול שלו בעלייה היה בעיקרו רוחני, והוא התלבט כיצד לנהוג. בביקורו בארץ התהלך בכמה ערים, ובין השאר בבני-ברק שבאותם ימים הייתה עדיין מושבה קטנה מוקפת גבעות חול. בעודו צועד באחד הרחובות הלא סלולים, צד את עיניו דף מודפס שנח על הקרקע מכוסה ברובו בחול. הוא הרים את הדף וגילה שמדובר בדף שנתלש מחומש או מתנ"ך. בדף בלטה תחילתה של פרשת לך לך, שם נאמר: "ויאמר ד' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך..."

הרב א' התרגש עד מאוד, מכיוון שביקורו בארץ נועד לפשוט עבורו את הספק אם לעלות ארצה, ובדף שמצא ראה גילוי ורמז ברור ביותר מיד ההשגחה העליונה כיצד לפשוט את הספק (יצוין שלמרות שהרמז לא ניתן באמצעות עריכת גורל מסודר, יש גם לו משמעות תקפה).

הוא ומשפחתו עלו ארצה, כאן הקימו דורות ישרים, ובעיקר זכו להינצל מהתופת שנחתה על אירופה בשנות מלחמת העולם השנייה.

סיפור זה מביא הרה"ג ר' זאב גרינולד בספרו גורל הגר"א.

שההכרעה המתקבלת בגורל הגר"א אינה רק הצעה או עצה טובה ותו לא. ההכרעה הינה משמעותית ומחייבת. התוצאה היא מעין פסק שיש לקבלו, בין לטוב ובין למוטב. אין זה פלא אם כן, שכאשר פנה בהזדמנות יהודי אל מרן הסטייפלר זצוק"ל וביקש ממנו עזרה בהבנת תשובה שקיבל בעריכת גורל הגר"א, זכה לגערה ושמע את הדברים הבאים: "מה לך לעשות את גורל הגר"א?! אל תעשה זאת! מכיר אני אנשים שאמללו את עצמם ע"י התשובות שהם קיבלו בגורל הגר"א!" כלומר, שהם לא היו ראויים לקבלת תשובה אמיתית, או מסיבות נוספות (אך יצויין שבאותו מקרה מרן הסטייפלר זצוק"ל אכן עזר ליהודי לפרש את הפסוק שעלה בגורל). (הרב רפאל ברליון, מוסף שב"ק לך תשס"ח)

האמת היא, שגם עורך הגורל, שהיה גדול בתורה, לא לקח על עצמו את האחריות לפרש את משמעות הפסוק הלכה למעשה, לפיכך שיגר את הבחור המבוגר אל אחד מגדולי התורה שיכריע בעניין. הלה עיין בדבר והורה לבחור כיצד לנהוג. נמצאנו למדים שהבנת התשובה הניתנת בגורל הגר"א הינה לעיתים עמוקה מאד ואחראית ביותר. הסתירה לכאורה בין שתי ההוראות הנובעות מאותו פסוק, מוכיחות שלא מדובר בתשובות שכל בר בי רב יכול לפרשן על פי הטייטן הלשונית של המילים, וכנודע שעיקר הכוח הרוחני שנעוץ בקבלת תשובה אמיתית באמצעות גורל הגר"א נעוצה בדרגתו הרוחנית של עורך הגורל. ואם יאמר האומר: הבה נערוך גורל, והיה אם תהיה התשובה ברורה ללא ספקות ננהג על פיה ואם לאו נתעלם ממנה, יש לדעת

פרשת השבוע

הודעתי להורים כי לצערי לא אוכל לערוך את הברית למחרת. האבא התחיל לרטון ולכעוס. "הזמנו אולם וקייטרינג, זה עלה לנו הרבה מאוד כסף, מה נעשה עכשיו עם כל האורחים וכל האוכל?"

המוהל שניצל מחילול שבת

לצערי הרב לא אוכל לערוך את הברית למחרת. זו ההלכה ואינני יכול לסטות ממנה כמלוא הנימה.

האבא שהיה המום מההודעה שלי התחיל לרטון ולכעוס. "הגיעו לכאן הרבה אורחים לכבוד השמחה, הזמנו אולם מיוחד וקייטרינג למאה אורחים, זה עלה לנו הרבה מאוד כסף, ומה נעשה עכשיו עם כל האורחים וכל האוכל?" אמרתי לו בצורה נעימה אבל גם נחרצת מאוד, שאין כל אפשרות וסיכוי לערוך את הברית. אמרתי להם שהכל בידי שמים וצריך לקבל את המצב הזה בהבנה.

כבר היו לי מקרים ומצבים כאלו, אבל הפעם מאוד הופתעת והתפלאתי מעוצמת ההתנגדות שלהם לקבל את הדחייה. קיוויתי שבסופו של דבר הם יפנימו את הדברים והכל יעבור בשלום.

למחרת לאחר התפילה התמלא בית הכנסת באנשים רבים. הבחנתי שאחד מבני המשפחה מסביר במבוכה שאולי הברית לא תתקיים בסוף, והשמועה זו התחילה לעבור מפה לאוזן. כולם נהיו שם 'מומחים גדולים' והציעו פתרונות, כשהם מתקשים להשלים עם הידיעה שהסעודה שהם הזמנו אליה לא תהיה סעודת ברית מילה.

עמדתי בצד והמתנתי לבאות. חשבתי שאולי יהיה צורך שאני אסביר לאנשים מדוע לא מתקיימת הברית. ואז לפתע ניגש אלי אבי התינוק ואמר לי: "כבר כמה שעות שהעין של התינוק נקייה לגמרי ואפשר כבר להתחיל בברית". לא התרגשתי מהדברים, ואמרתי לו בצורה נעימה אבל גם מאוד ברורה ונחרצת, שאם

במהלך סעודת מצוה באחת הבריות שערך, סיפר המוהל הרב יהודה גרינשטיין סיפור מופלא שהתרחש עמו, אותו אפשר להגדיר כמעשה מופת ממש. וכך סיפר:

לפני מספר שנים הזמינו אותי לעשות ברית מילה באחד הישובים בשבת קודש. במשך כל השנים הרבות בהן זכיתי לשמש כמוהל, לא נמנעתי מלהטריח את עצמי יחד עם בני משפחתי לכל מקום שאליו הזמנו לערוך ברית בשבת. זה לא דבר קל ופשוט, ובדרך כלל אנחנו צריכים להתארגן עם כל האוכל. כפי שאני נוהג תמיד, גם הפעם נסעתי במיוחד ביום רביעי לאותו ישוב מרוחק, כדי לבדוק את התינוק אם הכל כשורה. בדקתי אותו והכל היה בסדר.

בערב שבת הגעתי לישוב והתחלנו להתארגן לקראת שבת. לפני הדלקת הנרות הלכתי שוב לבדוק את התינוק כדי לוודא שהכל מוכן ומזומן לעריכת הברית, שהיתה צריכה להתקיים למחרת.

לאחר התפילה כשראיתי את התינוק הבחנתי לפתע באדמומית חזקה שניבטה מהעין. שאלתי את האמא מתי זה התחיל, ואז היא סיפרה לי שהאדמומית התחילה כבר כמה שעות לפני כן. כפי שנהוג ומקובל, ניסיתי בעדינות להניח על העין שקית תה, דבר שידוע כמועיל מאוד, אבל תוך דקה התמלאה העין במוגלה דלקתית. מיד ניקיתי את המוגלה, אבל אחרי זמן קצר שוב פרצה המוגלה וכסתה את האישון.

הנחתי רטייה על העין ומיד פניתי להורים והודעתי להם כי

ברכה קצרים, ומיד כאשר סיימה לדבר פצחה בשירה שסחפה את כל הנוכחים. מיד קמתי ממקומי והתחלתי לצאת מהמקום, אבל המנגינה שהשמיעה צרמה לי מאוד - את הצלילים המשוקצים האלו הכרתי בתקופת צעירותי כאשר התגוררנו בחו"ל, אותם צלילים שנשמעו מהכנסיה בסמוך לבית הורי בחו"ל... משהו כאן היה מאוד מוזר לי. מה פשר השירה הנוצרית הזו?

פתאום הבזיקה בראשי מחשבה, ופניתי לאחד המוזמנים שעמד בחוץ ושאלתי אותו: תגיד לי, אולי אתה יודע מהיכן האם של התינוק, מה מוצאה? האיש השיב לי כי היא נולדה בחו"ל, שם היא גם התחתנה עם אבי התינוק אחרי שעברה הליכי גיור. המשכתי ושאלתי: היכן היא התגיירה? מי גייר אותה? בן שיחי השיב לי: "אם אני לא טועה, היא עברה גיור רפורמי"...

המחשבה הזו, שהייתי חס וחלילה נכשל לעשות ברית בשבת לילד גוי, ממש זעזעה אותי עד עמקי נשמת. במוצאי השבת לפני שעזבתי את הישוב נכנסתי בדברים עם האב, והוא באמת אישר לי את הדבר. הסברתי לו את חומרת הדברים, שאם האם לא עברה גיור כהלכה משמעות הדבר שהילד אינו יהודי, אבל הוא לא רצה לשמוע.

אבל אז התברר לי איך הקב"ה הציל אותי מלעבור על איסורים דאורייתא של חילול שבת, בזכות אותה דלקת פתאומית, שהיא דבר מאוד נדיר, אבל היא זו שהצילה אותי מהמכשול. (בנימין י' רבינוביץ, מוסף שבת קודש לך לך תשס"ח)

היתה אתמול בערב דלקת בעין, אסור לערוך את הברית וצריך להמתין כמה ימים.

הוא המשיך בשלו: "אין סיבה וטעם לדחות את הברית, לא בשביל זה קראנו לך שתבוא לכאן לשבת..."

לאחד מבני המשפחה הבריק פתאום רעיון בקול גדול, והוא אמר: "אם הוא לא ירצה לעשות את הברית אביא מוהל אחר מישוב סמוך. נראה לי שאני מכיר שם איזה מוהל שלא יעשה שום בעיות". עמדתי שם כשה בודד מול כולם ואמרתי שלא אוכל למנוע מהם, אבל מחובתי להודיע למוהל שיבוא על הדלקת שראיתי אתמול. הם הבינו שהרעיון האווילי הזה לא יעבוד, ולכן כנראה לא ביצעו את איומם. המשכתי לעמוד על שלי ולא הסכמתי בשום פנים ואופן לעשות את הברית.

בשלב מסוים החליטו הנוכחים שאין טעם להמשיך ולהמתין ועדיף לגשת ולאכול. הורי התינוק כבר נרגעו והתפייסו, גם אני נרגעתי שסוף סוף עזבו אותי במנוחה, אבל עמדתי שם והרהרתי על כל מה שהתרחש שם קודם, ובליבי היתה הרגשה מאוד לא טובה על כל ההתנהגות שלהם. חשבתי שכך לא מתנהגים יהודים מאמינים בני מאמינים, לא כך מגיבים כאשר הקב"ה משנה את התוכניות שלהם.

בעודי עומד וחושב החלו המוזמנים לאכול. כפי שהבטיחו לי מראש, הכל התנהל עד אותו רגע כמו שצריך בכשרות ובצניעות. פתאום נדהמתי לשמוע את אם התינוק מתחילה לשאת דברי

השׁו"ת היומי

מרוב ההתרגשות בחופה, שכח החתן לומר את המילה "לי" - מה עושים?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

שמואל' וכתב שהמהר"ט חולק. ויש מקום להקל עוד, משום שמוכח מהנהגתם שרוצה לקדשה, שלבש בגדי חופה והיא לבשה בגדי כלה, וכתבו כתובה, ובאו לאולם, הכל כדי לקדשה, א"כ ראוי להחשיבו כ'עסוקים באותו עניין' שאז אין צריך אמירת קדושין. אכן הדבר תלוי בדעות הראשונים, שדעת הר"ן היא דעסוקים באותו ענין מועיל כהוכחה על רצונו ודעתו לקדש ומועיל אף בלי אמירה, וכן הרמ"א בסי' כ"ז ס"א הביא דעת המרדכי שמספיק גם כשמדברים בפניה, משמע שאין מעכב אמירה; אכן ה"ט"ז שם כתב שדוקא אם הבעל מדבר, כי צריך את אמירתו, וכן המאירי כתב שהדיבור שעסקו בענין הקדושין מועיל להחשב דיבור בקדושין, הרי שלדעתו מעכבת האמירה. לכן יש לעשות שאלת חכם בכבוד ראש.

שאלה: מעשה באחד שביקש מחברו להשאל לו דיסק שבו הוקלטה חתונתו עם התזמורת הנפלאה בניצוחו של הזמר הנודע. והנה כאשר הקשיב להקלטת החופה, שומע את חברו החתן אומר בהתרגשות: "הרי את מקודשת בטבעת זו כדת משה וישראל", כשהוא משמיט את המילה "לי"... כדי להיות בטוח, הקשיב פעם נוספת לדיסק, ושמע שאכן מרוב התרגשות שכח החתן לומר "לי", ובא לשאול האם לעורר את החתן לשאלה שיש בקידושין שלו, והאם אכן יש להצריך קדושין שניים בפני שתי עדים.

תשובה: מבואר בשו"ע אבן העזר (סי' כ"ז ס"ד) שאם אמר "הרי את מקודשת" ולא אמר "לי" - אינה מקודשת, וכתב הרמ"א שכן עיקר, וי"א להחמיר שזה קדושין. אכן אם עשו שידוך ביניהם, דעת המהר"י בן לב שאז מוכח שמקדשה לעצמו, והביאו ה'בית

נדרים דף ח

כיצד נראה הגיהנום?

אין גיהנם לעתיד לבא אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה

בעולם הבא. ואף כאן, כאשר הכתוב אומר "והיתה עמו", כוונתו בעולם הבא, וזאת על ידי "וקרא בו כל ימי חייו" וזהו אף הרמז בהמשך הפסוק: "למען ילמד" - בעתיד, שכאשר יקרא בתורה כל ימי חייו, יזכה ללמוד בה אף בעולם הבא" במדרש רבתי (פרשה ט) "והנה טוב מאד זה גיהנום... וכל מי שאינו מסגל במצוות ומעשים טובים הרי גיהנום עכ"ל. ואמרו בש"ס (נדרים ח:): "אין גיהנום לעתיד לבא אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה, צדיקים...". ושמעתי מהבעל שם טוב אומר תלמידו הגאון רבי יעקב יוסף מפולנאה כי לעתיד לא יהיה גיהנום, רק מכניסין הרשעים לגן עדן וזה לו לגיהנום יחשב, ששומע שם מתפללין בשמחה ורקוד ולומדים בהתמדה, וזה לו לצער יחשב שלא היה מורגל בזה. אם כן בזה עצמו שהצדיקים מתעדנין, בה הרשעים נדונין. (כמוצא שלל רב דברים יז יט)

לדבר זה שנאמר "והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו למען ילמד ליראה את ה' אלוקיו" כלומר, שבעולם הבא לומדים בספרים שלמדו בהם בעולם הזה, דבר נפלא כותב רבינו יהודה החסיד בספר חסידים (סימן תנה): 'נשמות, יש להם ספרים ערוכים על השולחן, כמו שרגילים בחיים ללמוד - כן במותם לומדים' רמז מן הפסוק לדבר זה מצא רבי בנימין זאב רוטברג, השו"ב מכפר יחזקאל, בספרו "זכר בנימין", וכך הוא כותב: בסוף חייו של שאול המלך, כאשר שאל על ידי בעלת אוב את שמואל הנביא אם ילך למלחמה נגד פלשתים, ושמואל השיב לו כי יתן ה' את ישראל ביד פלשתים ו"מחר אתה ובניך עמי" (שמואל א' כח, יט), דרשו חז"ל (ברכות יב:): 'עמי במחיצתי' כלומר: ששמואל רמז לו שיפול במלחמה ויהיה מחר במחיצתו

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

זהירות מלשון הרע "בלי כוונה"...

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

סיפר לשון הרע לאחר, אלא שהרהר הדברים לעצמו בקול ולא התכוין שישמעו דבריו, ושמע פלוני הדברים, כתב בשו"ת אז נדברו (חי"ד סימן סו אות ט) שגם זה בכלל פשיעה.

עוד מביאים בענין זה בביאורים ומוספים את המעשה עם הח"ח (שאל אביך ויגדך ח"ב עמ' לט - הגרמ"א שטרן בשם הגר"י קמינצקי) שהלך עם רב חשוב בשליחות לשם דבר מצוה, והתאכסנו בדרך באכסניה, ולאחר שהוגש להם האוכל, שאלה אותם בעלת הבית האם האוכל היה טוב, והח"ח ענה שהיה טוב מאד, והרב שהתלואה אליו אמר שהיה טוב מאד רק היה חסר קצת מלח במרק, וכשמוע הח"ח דבריו אלו ספק ידיו בראשו ואמר: "כל ימי נזהרתי מלדבר ולשמוע לשון הרע, ועתה נאמר בפני לשון הרע על המבשלת, לא היתה כדאית כל נסיעה זו", והסביר לו הח"ח, שהרי עכשיו תלך בעלת הבית למבשלת ותגער בה על כך שלא שמה מספיק מלח במרק ותצער אותה ואף תפטר אותה, וזה ממש לשון הרע כי נגרם בדברים אלו נזק וצער למבשלת.

לפליאתו של אותו רב על כך שהח"ח לכאורה מגזים בדבריו, אמר לו הח"ח - בוא ונראה מה קורה במטבח. הלכו וראו כיצד בעלת הבית כועסת על המבשלת ומודיעה לה שהיא מפוטרת, והיא עומדת מבויישת ודמעוטיה בעיניה [והרב הוא בראותו כמה צדקו דברי הח"ח, השקיע מאמצים וממון כדי להחזיר את המבשלת לעבודה].

בהלכות הנלמדות היום ב'חפץ חיים' (כלל ג' מהלכות לשון הרע סעיפים ג-ד) מעורר רבנו על חובת הזהירות בכל דיבור ודיבור היוצא מהפה, כי אפילו אדם שלא התכוון לגנות את רעהו בדבריו, ולא אמר זאת מתוך שנאה וכו' אלא מתוך שחוק וקלות ראש, עובר על איסור לשון הרע. עוד כתב בהגהות באר מים חיים בשם רבנו יונה, שנענשים על הפשיעה בלשון הרע אף שלא התכוין לבזות את השני, ולכן כל דיבור שיצא ממנו בסופו גנאי לשני, הרי הוא חייב אף אם לא התכוין לכך [אכן, אם לא היתה סיבה לחשוש שיצא גנות ובזיון, אין כאן תורת לשון הרע, ראה ביאורים ומוספים הערה 7].

ובביאורים ומוספים מציינים, כי מטעם זה, המספר לשון הרע לתועלת [שמותר הדבר] צריך להקפיד שלא יהיו נוכחים בשעת הסיפור רק אלו שהדבר נוגע אליהם, ואם לא נזהר בכך עבר על איסור לשון הרע, כי בפשיעתו נגרם גנות לשני. וכן אם כוונתו היתה לתועלת, ולא התבונן האם אכן הדברים הם באמת לתועלת כמבואר לקמן (לשון הרע כלל י סע' א, ורכילות כלל ט סע' א), עבר איסור לשון הרע אף שלא התכוין לגנות, וזאת מצד פשיעתו שלא חקר והתבונן היטב.

וכן מי שכותב לעצמו יומן אישי ובו חוות דעת על תלמידיו או על עובדיו, והשאירו פתוח על השלחן וראה זאת אדם אחר, אף שלא התכוין בכתיבת הדברים שיראו אחרים, אבל בכך שפשע ובגרמתו הגיע גנות לשני, עבר על איסור לשון הרע. וכן אם לא

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

מדוע אומרים 'ברוך שם' בלחש?

חז"ל לאומרו בלחשה. ונחלקו הפוסקים, אם התקנה לאומרו בלחשה מתייחסת אף לאמירת 'ברוך שם' שבסוף 'אנא בכח', בסוף תפילת 'יום כיפור קטן' הנאמרת בערבי ראש חודש, או לאחר 'ברכה לבטלה'. אך אם מזכיר שבח זה בדרך לימוד, כגון בלימוד הלכות אלו, לכל הדעות אין צורך לאומרו בלחשה.

[שו"ע סא, יג, ומשנ"ב ל; בו"מ דרשו, 22]

לפני פטירת יעקב אבינו עליו השלום, אמרו כל בניו לפניו "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", וענה אחריהם: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שהוא שבח שהמלאכים אומרים. ותיקנו חכמינו ז"ל לומר שבח זה בקריאת שמע, מיד לאחר הפסוק 'שמע ישראל'; אך מאחר ושבח זה לא נכתב בתורה לאחר הפסוק שמע ישראל, ומכיון שהוא שבח השייך למלאכים, תיקנו

השוכח לומר 'ברוך שם' - האם צריך לחזור לתחילת הקריאה?

את ה' אלקיך...". כדי להבדיל בין קבלת עול מלכות שמים, שהיא עיקר מצות הקריאה, לשאר המצוות הנזכרות בפרשה - אהבת השי"ת, תלמוד תורה, תפילין ומזוזה. ועם זאת, יש להפסיק גם בין הפסוק 'שמע ישראל' ל'ברוך שם', כיון שעיקר קבלת עול מלכות שמים היא בפסוק שמע ישראל.

[שו"ע סא, יד, משנ"ב לא, וביה"ל ד"ה אחר; בו"מ דרשו, 20, וראה שם, 24]

השבח "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" נחשב במידת מה כפסוק הראשון שבקריאת שמע, כיון שבשניהם נמצאת קבלת עול מלכות שמים שבמצות הקריאה. ולכן, אם אמר שבח זה ללא כוונה, ישוב ויאמרו בכוונה; ואם שכח לאומרו, ונזכר בכך בהמשך הקריאה, יאמרו במקום שנזכר. ויש לשהות מעט בין אמירת שבח זה, לבין הפסוק 'וְאֶהְבֶּתְּ'

על איזו ברכה ניתן לענות 'אמן אמן'?

ואין לענות אמן פעמיים על ברכה אחת; אך יש מהאחרונים שכתב, שברכה שיש בה גם שבח וגם בקשה - כגון: "רפאנו ה' ונרפא... רופא חולי עמו ישראל" - ניתן לענות עליה 'אמן אמן', פעם אחת על השבח, שהוא מסכים לשבח שבפי המברך, ופעם אחת על הבקשה, שהוא מצטרף לבקשת המברך.

[שו"ע סא, יב, ומשנ"ב כח; בו"מ דרשו, 19]

השומע שני אנשים מברכים יחד, ומסיימים את ברכתם בשווה, או שאינם מסיימים בשווה, אך השני מסיים את ברכתו ב'תוך כדי דיבור' לסיום ברכת הראשון - רשאי לענות 'אמן' אחד על שתי הברכות, או לענות 'אמן אמן', ויכוון בכל אחד מהם לברכה שעונה עליה; ולכתחילה ראוי לענות 'אמן ואמן'. ואם השני מסיים את ברכתו לאחר תוך כדי דיבור מהראשון - יענה אמן על כל ברכה בנפרד.

* בקריאת המילה "אחד" שבפסוק הראשון של קריאת שמע, יש לכוון לקבלת עול מלכות השי"ת, ולייחודו בשמים ובארץ, ובארבע רוחות העולם. ויש שנהגו להטות את הראש לכל הכיוונים: מעלה, מטה, מזרח, צפון, מערב, ודרום, כדי לרמז על הכוונה האמורה.

* אסור לכפול את מילות הפסוק 'שמע ישראל', ואף לכפול את כל הפסוק. וכמו כן, אסור לכפול אף את כל הפרשה הראשונה יחד, למעט אם עושה זאת לאחר קריאת שמע 'שעל המטה', במטרה לשקוע בשינה מתוך הקריאה. ויש שמחמירים בכפילת מילים ופסוקים גם בנוגע ליתר הפרשיות.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם כתב סת"ם אשכנזי כשר עבור בני ספרד?

- בנוגע לפרטי הצורה של כל אחת מהאותיות, וכבר בימי הראשונים היו שינויים בצורת האותיות בין מנהג אשכנז למנהג ספרד. ולכתחילה, חובה על כל אדם להקפיד על כתיבה מושלמת כפי המסורת שקיבל מאבותיו, אך בדיעבד, די בכך שיש לאות את צורתה הכללית שנמסרה בסיני.

[שו"ע לו, א, ומשנ"ב א, ד ו"ה; ביאורים ומוספים דרשו, 4-5]

צורתן הכללית של אותיות 'כתב אֶשְׁרָי', שבו כותבים ספרי תורה, תפילין ומזוזות, מקובלת ממש רבנו עליו השלום, שקיבלו מסיני, ובו היו כתובים שני לוחות הברית. ושינוי מצורה זו, פוסל את האות. ובנוסף, ישנם פרטים שונים בקשר לצורת האותיות, שנוכרו בגמרא, וגם שינוי הצורה בפרטים אלו, פוסל את האות. ובמשך הדורות, למרות שהתואי הכללי של האותיות נשמר בכל המקומות, התהוו מסורות שונות - מהן על פי תורת הקבלה

הלוח היומי

ח' בחשוון | רבי יעקב ב"ר אליהו רוזנהיים זצ"ל, מייסד אגודת ישראל ועוד

ביום זה בשנת תפ"א, נשרף ונחרב ביה"כ של רבי יהודה החסיד (החורבה) יחד עם 40 ס"ת שבו.

יארצייט:

תר"ח: רבי יהודה צבי ב"ר משה (מסאמבור) אייכנשטיין זצ"ל, מרוזדול, האדמו"ר מזידיטשוב, בעל דעת קדושים ועמוד התורה.

תר"מ: רבי מנחם נחום ב"ר עוזיאל קפלן זצ"ל, רבי נחומקה מהורודנא, רבו של החפץ חיים.

תר"פ: רבי מרדכי ב"ר דוד זצ"ל, מסקווירא.

תש"ג: רבי מרדכי דב ב"ר יצחק איידלברג הי"ד, אב"ד לכוביץ, פלוצק ועוד, בעל חזון למועד ועוד.

תשכ"ז: רבי יעקב ב"ר אליהו רוזנהיים זצ"ל, מייסד אגודת ישראל ועוד.

תשל"ז: רבי משה ב"ר יוסף טוויל זצ"ל, מרבני חאלב ור"י דגל תורה בחאלב.

תשנ"א: רבי שמואל ב"ר נחמיה דיקמן זצ"ל, אב"ד בחיפה.

תשנ"ז: רבי שמחה ב"ר אהרן שמעון עלברג זצ"ל, מארה"ב, ר"מ בית אברהם ועמק הלכה, בעל מנחת ביכורים.

התובנה של הגרב"צ אבא שאול בגיל עשר

מרן הגרב"צ אבא שאול העיד על עצמו: מעולם לא אמרתי לאמי "לא". והוסיף ואמר: "כשהייתי בגיל עשר הבנתי שאני צריך לשרת את אמי ולא להפך, אבל לסרב? מעולם לא סרבתי!"

(רבנו האור לציון ח"ב עמ' 10)

נקפיד תמיד למלא את מבוקשם של ההורים ונזהר שלא לסתור את דבריהם

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il